

Relieken en teruggave van de Pleghelmuskerk in Oldenzaal in enkele kronieken, 1880, 1883

Over de relieken:

Borstbeeld H. Phleghelmus verborgen in huis (1795)

"Het borstbeeld van den H. Phleghelmus alsook de H. overblijfsels, waren in ons huis aan hem toevertrouwd, deze werden in den kelder in dezelfde kast, die er thans nog is, jaren, en jaren ingeborgen.

In de Engelsche tijden, ik meen in 1795 hebben de soldaten in ons huis zoo geblunderd, eene inwoonder Karmesrood zeide men, dat het aangebracht had, dat het beeld daar ruste. Veel hebben ze medegenomen, doch als een wonder, hebben ze het beeld laten staan, den kelder was niet gesloten, en toch heeft hem geen rovers los kunnen doen, het word hier steeds nog als eene mirakel beschouwd.

Den ouden man, en zijne dochters zijn gevlugt, en de meid Molen Catherine heeft twee dagen in de goot van het dak doorgebracht. (Catharina had 21 jaren dienstmeid bij Th. Blom geweest, zij was de zuster van de moeder van Willem Wissing of Molen Willem), (Blom en zijne dochters zijn des nachts blootvoets gevlugt, toen was hij over de 70 jaren, en de dochters huwbaar).

Het beeld bleef nog jaren bewaard in ons huis, moeder die eene kleindochter van Derk Blom is geweest, vertelde aan ons dikwijls, als er soms geestelijken, of anderen Phleghelmus wenschen te zien, dat zij dat altijd gedaan had, in den kelder. En toen de tijden rustiger waren, is het beeld na de pastorie gebracht, ik heb vergeten moeder te vragen welk jaar dit gebeurd is, denklijk nadat de pastoor, Hulskens huis betrokken heeft."

Bron: 'Aantekeningen van bijzonderheden, voorgevallen in Oldenzaal en Lichtenvoorde' 1883, M.H.C. van Basten Batenburg

Foto: website: www.pleghelmusbasiliek.nl/

"1632 a 33, 18 oct

Philippus Rouvenius heeft zelfs over de overblijfselen van den H. Phleghelmus aangetekend. Bijna het gehele ligchaam van de H. Phleghelmus is tot nu toe in een kas bewaart. Op den dag van patroonfeest, en op kerkwijding word de overblijfselen in processie rondgedragen. Wij hebben ook het gehele hoofd van den H. Phleghelmus, wat in zilver beslagen is, ook nog een stukken van het H. kruis van onze Zaligmaker, in een zilveren kruis opgesloten, zoo verder aantekening van Oldenzaals Proost.

Toen omstreeks 1630 a '32 alle teekenen des tijds den katholijken van H. Phlegghen aankondigen, dat hun vrije uitoefening van den Catholieken godsdienst, door het onverdraagzaam Calvinismus, zou spoedig het # voorvaderlijk kerkgebouw hun ontnomen worden, droegen zij echter groote zorgen omdat de H. en gewijde schatten der kerk bijtijds werden weggevoerd, eerst naar Lingen, toen naar Furstnau, en van daar na Munster. In 1636 waren zij daar nog in bewaring en werden toen door Ludolph Bruins laatste deken van Deventer, en cannunic van Oldenzaal bezigtigd. Het jaar 1665 waren de H. Overblijfselen bij heer Hoefslach te Zwolle.

En met grond mogen wij aannemen dat de jaren 1672-74 toen de Ph. Kerk aan de katholieken terugkwam, ook de schatten in hunne kerk zagen wederkeeren. Deze maten echt in het zomer van 1674, toen de bisschop van Munster zijne verovering opgaf, en de kerk hun andermaal werd ontnomen, opnieuw worden geborgen, en schijnen toen in ons huis voor de Deuringestraat onder de hoede van Th. Hesselinck en Th. Blom, G. J. Kock en de Essink gebleven te zijn.

Om nog een terug te komen wat in 1795 in het leven van onze overgrootvader Th. Blom in ons huis gebeurd is. Toen de Engelschen in dat jaar hier ingequarttied waren, was het door een inwoonde Karmeroot aangebracht, dat het zilveren borstbeeld bij ons verborgen was, de soldaten die plunderen vreselijk in ons huis. Als een wonder werd het altijd verhaalt, dat de kelder niet gesloten is geweest, en niemand van hun heeft hem kunnen openen. Zij hebben overigens van alles medegenomen. Tot ongeveer 1825 bleef den H. Phlegghelmus bij ons huisvesten, toen zijn ze naar pastoor W. J. Bloemen gebracht. En thans word Ph. in de Sacrestij bewaard. "

...

Over de teruggave van Plechelmus kerk:

1809

Nadat Koning Lodewijk de Cath. de groote kerk teruggaf hebben de Protestanten tuin gekocht van Lamb. Nieuwenhuis, J. H. zoon. Voor de kerk kregen zij subsidie. Toen waren leeraars RD. J. Palthe en Smijter. In 1810 was de kerk gereed. #

Den 9 maart is ZM. Lodewijk Napoleon van Enschede te Oldenzaal geariveerd en kwam de stad binnen onder het gelui der klokken des nademiddags ten drie uren, en werd aan de grens van Enschede verwelkomt door richter Welsels. De Koning bleef op de mark in zijn rijtuig zitten. Vele hebben daar hun compliment afgelegd en heeft een lang gesprek gehad met pastoor W. J. Bloemen en de beiden heeren predikanten, en heeft de kerk aan de RC. afgestaan, doch hiel dit tot den 10 maart voor zich. Den volgenden dag zijn de kerkmeesters den Koning gevolgt naar Almelo, waar zij ze gekregen hebben. Zij mogen ze in bezit nemen den 1 van Louwmaand 1810, na die tijd zal er niet meer in begraven worden, de protestanten mogen er hunne zerken uitnemen.

De Catholieken zullen aan de minister van Eerendienst een ontwerp over de kosten inzenden om het kerkgebouw te repareren. De banken en verdere

roerende goederen zullen aan de Protestanten teruggegeven worden. Voor de Protestanten zal eene nieuwe kerk gebouwd worden. Goederen behooren tot de groote kerk zullen na evenredigheid gedeeld worden. Het eigendom van de hervorden uitgezondert. #

.....

1810

Den 2 januarij is de scheidsmuur in de kerk (groote kerk) voor het koor weg gebrooken. #

...

Het orgel is verplaats uit de oude kerk, door Kwelhont voor 70 gl. .

Den 30 aug. is de wijding der Phlegelmi kerk verricht, door ampl. H. A. Peese.

Den volgenden morgen heeft pastoor Wilhelmus Josephus Bloemen de eerste H. dienst verricht geassisteerd door heer Steffens pastoor te Rossum, Ger. Joh.

Nieuwenhuis pastoor te Almelo, Wernerus Nieuwenhuis pastoor op den Kolk, en

G. van der Aa te Saastveldt, onder welke een treffende muzik was. 6000

menschen woonden de plegtigheid bij, na de H. dienst hield de heer van de Linde

pastoor te Deuringe eene treffende rede psalm 95, v. 8. (Peese is de oom van

past. Bloemen. De heeren Nieuwenhuis zijn uit den Vetpot te Oldenzaal.

Hulskens huis is voor dezen v. d. Marckhuis.)#

...

1811

.....

In de maand sept. vertoonde zich eene groote **komeet**, die onder de bijgelovigen lieden als een voorteeken van den oorlog werd beschouwd.

Het orgel is voor 4100 gl. aangenomen op den 6 nov. De kast blijf voor rekening der kerk, waarvoor G. H. Quelhorst 500 gl. wordt afgetrokken.

...

De hofhoorigheid heeft zich tot de invoering der Fransche wet staande gehouden.

De laatste bezitters van den Hof van Oldenzaal waren onze grootvader G. J. Kock

en Bern. Jacobus Engbers. De erfgenamen bezitten alles nog. Men zeg nog altijd

het Hofland. #

1826

Den 23 dec. is het feest wegens het lang verwachte concordant tusschen ZH. Leo XII en onzen beminden vorst Willem I. Dit feest werd door burgemeester (mr. F. C. W. Stork) en anderen bijgewoond. Eene lieucten (???) H. Mis door pastoor W.

J. Bloemen en heeren kapelaan J. H. Willemsen en J. H. A Bloemen, en daarna

een Deum enz, Des avond verlichting Cronicums met gouden letters Leo XII,

Koning Willem I dit feest liep genoeglijk ten einde.

Bron: Kroniek van Oldenzaal 1880, M.H.C van Basten Batenburg

Over Plechelmus

Zie http://www.plechelmusbasiliek.nl/kerk/dynamic_frame_k.htm

Noot: de tekst van kronieken is nog niet gepubliceerd.